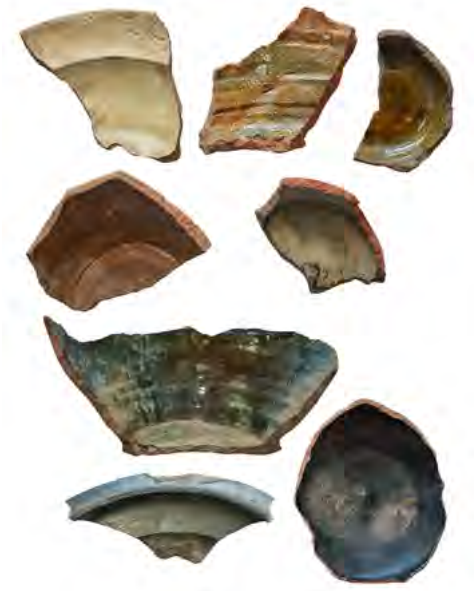

0 10 cm

4 pav. Šurfe 3 1,3–1,8 m gylyje rastos XVIII a. keramikos indų šukės. D. Petrulio nuotr.

Fig. 4. 18th-century potsherds discovered at a depth of 1.3–1.8 m in Test Pit 3.

70 cm gylio, išryškėjo 20–35 cm storio sluoksnis su tamsiai pilkomis žemėmis ir medžio pelenais. Fiksuotas XIX a. kultūrinis sluoksnis. Jame rasta žiestų keraminių indų šukių, stiklo indų šukių, galvijų kaulų. Tarp 50–95 cm gylio rasta žiestų keraminių indų šoninių sienelių ir pakraštėlių šukių. Po juo, nuo 90–95 cm gylio, užfiksuotas 20 cm storio neintensyvus juodžemio XVII a. II pusės–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Jame tarp 0,93–1,13 m gylio rastos 2 stiklinių butelių šukės – priedugnis ir dugno dalis.

Apibendrinant tyrimų duomenis matyti, kad šurfuose 1, 3, 4, nuo 42–58 cm gylio, atidengtas XIX a. pabaigos–XX a. I pusės akmenimis kiemo grindinys iš smulkų akmenų. Šurfe 2, 50 cm gylyje atkastas betoninis pastato pamato fragmentas. Bendrai užfiksuotas XVII a. II pusės–XIX a. kultūrinis sluoksnis. Iš viso archeologinių tyrimų metu rasta 90 radinių (XVII–XX a.): pypkė, keramikos indų šukių, stiklinių indų šukių, odinio apavo fragmentų, pašto plomba, moneta, koklių dalių, gyvūnų kaulų. Šurfuose 1–4 įžemis pasiektas nuo 1,1–1,7 m gylio.

Laisvės Sq. 26A

The 2022 field evaluation (4 test pits totalling 9 m^2) at a planned car park site at Laisvės Sq. 26, Panevėžys (Fig. 1) revealed, in Test Pits 1, 2, and 4, late 19th – first half of the 20th-century courtyard paving created from small stones, in Test Pit 1 a 45 cm thick, 19th-century and a 24 cm thick, 18th-century cultural layer, in Test Pit 2, a 40 cm thick, 19th-century and a 20 cm thick, 18th-century cultural layer, in Test Pit 3, a 45 cm thick, 19th-century, a 55 cm thick, rich 18th-century, and a 20 cm thick, 17th-century cultural layer (Fig. 2), and in Test Pit 4, a 35 cm thick, 19th-century and a 20 cm thick, second half of the 17th–18th-century cultural layer. The investigation yielded a total of 90 finds (17th–20th century): a pipe, potsherds, glassware shards, leather footwear fragments, a postal seal, a coin, stove tile pieces, and animal bones (Figs. 3, 4). Sterile soil was reached at a depth of 1.1–1.7 m.

TELŠIAI

Dalia Ostrauskienė,
Jurgis Sadauskas

Luokės gatvė 4 ir Žvejų gatvė 14

2022 m. Telšių mieste, Luokės g. 4 ir Žvejų g. 14, planuotos įrengti naujos apie 58 m ilgio dujotiekio trasos vietoje atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai (1 pav.). Minėtų darbų vieta patenka į saugomas Telšių senojo miesto vietos (UK 16426) ir senamiesčio (UK 17113) terito-

rijas. Tyrimų vieta yra Žvejų gatvės P šalikelėje. Apie 100 m į P nuo jos yra Masčio ežeras, apie 50 m į ŠR – 1864–1867 m. statyta Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (UK 4126). Reljefas nelygus, nuolaidėjantis PV kryptimi (apie 3,5 m) nuo H_{abs} 140,50 iki 137,00 m. Aplinka apaugusi pavieniais medžiais, šalia – gyvenamosios paskirties dviaukščiai namai, paviršius dengtas velėna ir žvyru.

2022 m. tyrimų vietos aplinkoje archeologiniai tyrimai vykdyti 2019–2021 m.: 2019 – T. Ivanauskas (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 527), J. Sadauskas (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 527), 2020 – S. Sprindys (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 679), 2021 – J. Sadauskas, M. Užgalis (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 616). Aktualiausi S. Sprindžio žvalgymai, kurių metu fiksuoti dviejų grindinių fragmentai, preliminariai datuoti XIX–XX a. I puse ir XX a. viduriu. Šios akmenų struktūros atidengtos ir 2022 m. tyrimų metu.

2022 m. ištirti du 1x1 m dydžio šurfai ir viena 3,5x3 m dydžio perkasa (1 pav.). Iš viso 2022 m. tirtas 12,5 m^2 plotas, iki įžemio ištirti – 2 m^2. Fiksuotas 0,4–1,6 m storio XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais. Šurfe 2 ir perkasoje 1 1–1,4 m gylyje fiksuotas archeologiškai vertingas apie 40 cm storio XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. Taip pat atidengtos architektūrinės struktūros – XIX a. grindinys (2 pav.) ir ne vėliau kaip XVIII a. pabaiga datuojama medinė rąstų struktūra su smulkių akmenų asla – grindiniu (3 pav.). Jos išsaugotos *in situ* ir pripažintos Telšių senamiesčio vertingosiomis savybėmis. Tyrimų V dalyje šurfe 1 archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis nesusiformavęs, po XX a. dirvožemiu pasiektas nejudintas gruntas. Įžemis – gelsvas molis – tyrimų vietoje pasiekiamas 0,4–1,6 m gylyje. Jis kyla R kryptimi.

2022 m. atidengtų architektūrinių struktūrų liekanas įvertino VšĮ „Architektūros tyrimų centras“ (V. Veževičienė, V. Pilkauskienė, A. Naraškevičius). Apibendrinus archeologinių, istorinių, kartografinių duomenų visumą ir įvertinus natūros duomenis, nustatyta, kad archeologinių tyrimų metu atidengtos 3 struktūros priskiriamos dviem skirtingiems tirtos teritorijos funkcionavimo etapams. Medinės struktūros liekanos ir grindinio arba aslos fragmentas siejami su to paties buvusio užstatymo liekanomis, kurios datuojamos ne vėliau nei XVIII a. pabaiga. Čia buvęs medinis, nenustatytos paskirties statinys dar iki XIX a. pradžios jau buvo sunykęs. Grindinio liekanos priskiriamos vėlesniam teritorijos raidos etapui ir yra datuojamos XIX a. Aptiktos grindinio liekanos galėjo funkcionuoti tiek kaip sodybinio tipo

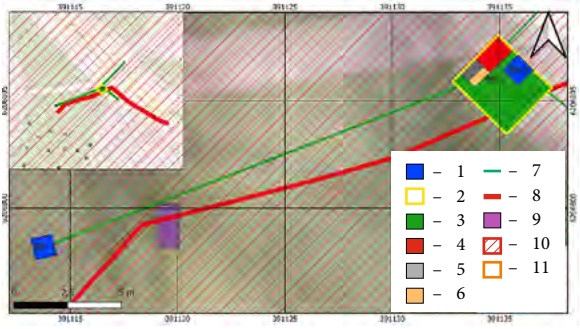

1 pav. Situacinis planas: 1 – 2022 m. žvalgomieji tyrimai; 2 – 2022 m. detalieji tyrimai; 3 – XIX a. grindinys; 4 – XVIII a. medinė struktūra; XVIII a. asla (?); 6 – įžemis – molis; 7 – projektuojamas dujotiekis; 8 – 2020 m. S. Sprindžio tyrimai – Luokės ir Žvejų gatvių žvalgymai; 9 – 2019 m. J. Sadausko tyrimai (Žvejų g. 14); 10 – Telšių senojo miesto vieta (UK 16426); 11 – Telšių senamiestis (UK 17113). J. Sadausko brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – 2022 field evaluation; 2 – 2022 excavation; 3 – 19th-century paving; 4 – 18th-century wooden structure; 18th-century dirt floor (?); 6 – sterile soil – clay; 7 – planned gas main; 8 – Sprindys' 2020 field evaluation (Luokės and Žvejų Streets); 9 – Sadauskas' 2019 investigation (Žvejų St. 14); 10 – the site of old Telšiai (UK 16426); 11 – Telšiai Old Town (UK 17113).

2 pav. Perkasoje 1 atidengtas XIX a. grindinys. J. Bagdono nuotr.

Fig. 2. The 19th-century paving exposed in Trench 1.

3 pav. Perkasoje 1 atidengta ne vėliau kaip XVIII a. pabaiga datuojama medinė struktūra ir aslos (?) fragmentas. J. Bagdono nuotr.

Fig. 3. The wooden structure and dirt floor (?) fragment dated to no later than late 18th century in situ in Trench 1.

teritorijos kiemo ar įvažos paviršius, tiek kaip ir medinio statinio vidinės patalpos grindų ar grindinio paviršius. Šioje vietoje egzistavusio užstatymo nunykimas preliminariai siejamas su XX a. I pusėje vykusia Luokės gatvės rekonstrukcija.

Zooarcheologinių tyrimų metu iš viso ištirti 203 gyvūnų kaulų ir dantų fragmentai. Iki rūšies lygio identifikuoti 140 fragmentų. Kaulai priklausė mažiausiai 3 naminių gyvūnų rūšims: galvijams, avims arba ožkoms ir kiaulėms. Galvijų liekanos sudarė gausiausią identifikuotos osteologinės medžiagos dalį – identifikuota 130 fragmentų, kurie priklausė mažiausiai 10 individų. Avims ar ožkoms bendrai priskirti 9 kaulai. Identifikuotas tik 1 kiaulės kaulas – petikaulis, priklausęs vyresniam nei 1–1,5 m. individui. Ištirti kaulai palikti saugoti VU BTC.

Surinkti ir inventorinti 73 archeologiškai vertingi radinių fragmentai datuojami XVII–XIX a.: 42 puodai, 6 indai, 8 lėkštės, 5 puodyninis koklis, 2 dubenys, 1 apdailos plytelė, 1 pypkės kotelis, 1 puodelio pakraštėlis, 3 įselės, 1 bokalo dugnas, 1 dubenėlio šonas, 2 keptuvės. Radiniai perduoti ŽMA.

Luokės St. 4 – Žvejų St. 14

The 2022 field evaluation and excavation (two 1x1 m test pits and one 3.5x3 m trench totalling 12.5 m^2) at Luokės St. 4 and Žvejų St. 14 in Telšiai (W Lithuania) (Fig. 1) revealed everywhere a 0.4–1.6 m thick, 17th–20th-century cultural layer and at a depth of 1–1.4 m in Test Pit 2 and Trench 1 a roughly 40 cm thick, 17th–18th-century cultural layer. Sterile soil: yellowish clay was reached at a depth of 0.4–1.6 m in 2 m^2. Architectural structures: 19th-century paving (Fig. 2) and a no later than late 18th-century log structure with a pebble floor – paving (Fig. 3) were also found.